

Obsah

Do nového ročníku (P. Gorazd Cetkovský, O.Carm.)	1
Dopis svatého Otce Jana Pavla II. při příležitosti 750. výročí předání karmelského škapulíře	1
Maria, ikona naděje (Christopher O Donnell, O.Carm.)	5
Z dopisů sv. Terezie z Avily (1) (Veronika Elisabeth Schmitt, O.C.D.)	9
Modlitba nábožná k neyslawněgssy Panně Maryi z Hory Karmelu (P. Tiburtius a S. Thaddaeo, O.Carm., 1771)	13
Obrázek Ukřižovaného. Ježíšovo „Zízním“ a jeho ozvěna v Terezčině srdci ... (Katka Lachmanová)	14
Ze zjevení Juliány z Norwiche	16
Boží tulačka (anotace) (S. Terezie Brichtová, O.P.)	19

Do nového ročníku

Není příjemné začínat nový ročník časopisu (navíc ročník první v novém tisíciletí) hned omluvou za velké opoždění prvního čísla. Nicméně ze mše svaté jsme zvyklí, že se na začátku omluvíme.

Tedy: odpusťte.

Co má být červenou nití tohoto čísla (a dá-li Bůh celého letošního ročníku našeho časopisu)? Tematika mariánská a co možná škapulířová. I takto chceme přispět k tomu, aby vyhlášení letošního roku rokem mariánským otcem generálním převorem Josefem Chalmerssem vloni v květnu nezůstalo jen na papíře, ale promítalo se do našeho života.. Protože toto číslo nevznikalo snadno, je jeho obsah spíš pestrý než jednotný. Věřím, že to nemusí být na škodu. Přeji Vám, abyste v něm našli pro sebe aspoň skrovný impuls nebo povzbuzení. A víc než jindy upřímně děkuji všem spolupracovníkům.

Ať Vás dobrý Bůh provází hojným požehnáním a Panna Maria, Matka a Ozdoba Karmelu, svou modlitbou!

P.Gorazd, O.Carm.

DOPIS SVATÉHO OTCE JANA PAVLA II. při příležitosti 750. výročí předání karmelského škapulíře

Nejdůstojnějším Otcům

Josefu Chalmersovi, generálnímu převorovi

Řádu bratří blahoslavené Panny Marie Karmelské (O.Carm.)

a Kamilu Macciseovi, generálnímu představenému

Řádu bosých bratří blahoslavené Panny Marie z hory Karmel (O.C.D.)

1. **Milostiplná událost prozřetelnosti**, již byl pro církev jubilejní rok, nás vede k tomu, abychom se s důvěrou a nadějí dívali na právě započatou cestu v novém tisíciletí. „Na začátku tohoto nového století - napsal jsem v Apoštolském listě *Novo millennio ineunte* - se musí náš krok na cestách světa zrychlit¹ na této cestě nás doprovází Nejsvětější Panna, které jsem ... světil třetí tisíciletí“ (čl. 58).

Měl jsem proto velkou radost, když jsem se dozvěděl, že karmelitánský řád v obou svých větvích, původní i reformované, chce vyjádřit synovskou lásku vůči své patronce, kterou vzývá jako Květ Karmelu a Matku a Vůdkyni na cestě svatosti, tím, že jí zasvětil rok 2001. Nemohu přitom nezdůraznit šťastnou shodu okolností: podle toho, co praví ctihodná řádová tradice, se oslava koná o 750. výročí předání škapulíře. Je to tedy oslava, která dává celé karmelitánské rodině vynikající příležitost nejen prohloubit její mariánskou spiritualitu, nýbrž ji i žít stále více s pohledem na to, jaké místo zaujímá Panna, Matka Boží a matka lidí, v tajemství Krista a církve, a tím příležitost následovat tu, která je „hvězdou nové evangelizace“.²

2. Všechny karmelitánské generace, od počátků až po dnešek, na své cestě ke „svaté hoře, Ježíši Kristu, našemu Pánu“,³ se snažily utvářet svůj život podle Mariina příkladu.

Proto v Karmelu i v každém srdci vedeném něžnou láskou k Nejsvětější Panně a Matce roste nazírání⁴ té, která od samého počátku dokázala být otevřená naslouchání Božímu slovu a poslušna Boží vůli (Lk 2,19.51). Maria totiž, vychovávaná a utvářená Duchem (srov. Lk 2,44-50), byla schopna číst ve víře svůj vlastní život (srov. Lk 1,46-55) a poslušna Božího vedení „se ubírala cestou víry a své spojení se synem udržovala věrně až ke kříži. Tam stála ne bez Božího plánu (srov. Jan 19,25), spolu se svým jednorozným Synem hluboce trpěla, přidružila se k jeho oběti svou mateřskou duší.“⁵

3. V nazírání se díváme na Pannu Marii, jak jako starostlivá Matka vidí růst svého Syna v Nazaretě (srov. Lk 2,40.52), následuje jej po cestách Palestiny, účastní se s ním svatby v Káně (srov. Jan 2,5) a u paty kříže se stává Matkou účastnou jeho oběti a je darována všem

1) Pokud má slovo „zrychlit“ pro Vás v sobě záporné zabarvení, Doc. Ctirad V. Pospíšil, ThD., přeložil tutéž větu sv. Otce takto: „Naše kroky musejí být na počátku nového století hbitější, když budeme procházet cestami tohoto světa.“ - Pozn. red.

2) Srov. *Novo millennio ineunte*, 58.

3) Římský misál, *Vstupní modlitba mše sv. ke cti P. Marie Karmelské*, 16. července.

4) V italském originále stojí: *contemplazione*. Podobně dále v textu. - Pozn. red.

5) *Lumen Gentium*, 58.

lidem, když ji sám Ježíš odevzdává svému milovanému učedníkovi (srov. Jan 19,26). Jako Matka církve je svatá Panna spojena s učedníky v „neustálé modlitbě“ (Sk 1,14), a jako nová Žena, která v sobě předjímá to, co se uskuteční jednou na nás všech v plném prožívání trojičního života, je vzata do nebe, odkud rozprostírá nad svými syny putujícími ke svaté hoře slávy ochranný plášť svého milosrdenství. Podobný postoj nazírání myslí a srdcem nás vede k obdivu zkušenosti živé víry a lásky Panny Marie, kterou každý věřící touží a doufá uskutečňovat v tajemství Krista a Církve.⁶ Karmelitáni a karmelitky si proto právem zvolili Marii za svou patronku a duchovní matku a mají ji, Pannu nejčistší, která všechny vede k dokonalému poznání a následování Krista, stále před očima srdce.

Takto roste důvěrný duchovní vztah, který stále více umocňuje společenství s Kristem a Marií. Pro členy karmelitánské rodiny není Maria, Panna, Matka Boží a matka lidí, jen vzorem k následování, ale také něžnou přítomností Matky a Sestry, v níž mohou důvěřovat. Sv. Terezie Ježíšova tedy právem vybízí: „Napodobujte Marii, uvažujte o tom, jak veliká musí být tato Paní a jak je dobře, že je naší ochránkyní.“⁷

4. Tato živá mariánská úcta, která se projevuje v důvěrné modlitbě, v nadšené chvále a v důsledném následování, vede k pochopení, že nejryzejší forma zbožnosti k Nejsvětější Panně, vyjádřená prostým znamením škapulíře, je zasvěcení se jejímu Neposkvrněnému srdci. Takto se v srdci uskutečňuje rostoucí společenství a důvěrné přátelství se Svatou Pannou, „jako nový způsob života pro Boha, kterým zde na zemi pokračuje láska Syna Ježíše k jeho Matce Marii.“⁸ Tímto způsobem se podle slov blahoslaveného karmelitánského mučedníka Tita Brandsmy hluboce sjednocujeme s Marií Bohorodičkou (Theotokos), stávající se jako ona těmi, kdo předávají Boží život: „I nám posílá Bůh svého anděla . i my musíme přijmout Boha do svého srdce, nosit jej v srdci, žít jej a dát mu v nás růst tak, aby se z nás narodil a žil s námi jako Emanuel, Bůh s námi.“⁹

Během času se prostřednictvím škapulířové úcty toto bohaté mariánské dědictví Karmelu stalo pokladem celé církve. Pro její prostotu, její hluboce lidskou hodnotu a její vztah k Mariině úloze v církvi a v lidstvu se této zbožnosti dostalo v Božím lidu širokého a hlubokého

6) Srov. *Sacrosanctum Concilium*, 103; *Lumen Gentium*, 53.

7) Hrad v nitru, III, 1,3.

8) Srov. Promluva k Anděl Páně, *Insegnamenti* XI/3, 1988, str. 173.

9) Z přednášky bl. Tita Brandsmy na mariologickém kongresu v Tongerlo, září 1936.

kého přijetí, až nalezla svůj výraz ve slavení památky 16. července, zařazené do liturgického kalendáře obecné Církve.

5. Ve znamení škapulíře můžeme vidět dokonalý souhrn mariánské spirituality, která živí zbožnost věřících a dává jim vnímavost vůči milující přítomnosti svaté Panny v jejich životě. Škapulíř je svou podstatou „šat“ (lat. *habitus*). Kdo jej přijme, přičleňuje nebo připouje se úžeji či volněji ke karmelitánskému řádu, je zasvěcen službě Panně Marii pro dobro celé Církve¹⁰ Ti, kdo obléknou škapulíř, jsou tudíž uvedeni do země Karmelu, aby „jedli její plody a to, co dobrého dává“ (srov. Jer 2,7) a zakoušeli sladkou mateřskou přítomnost Mariinu, přičemž každodenně usilují o to, aby se v nitru oblékali v Ježíše Krista a ukazovali jej světu jako toho, který žije v nás pro dobro církve a celého lidstva.¹¹

Škapulíř nám tedy připomíná dvě pravdy: na jedné straně stálou ochranu Nejsvětější Panny, nikoli pouze během naší životní cesty, nýbrž i v okamžiku přechodu do plnosti věčné slávy; na druhé straně pak vědomí, že úcta k ní se nemůže omezovat na modlitby a pouhé vnější projevy úcty při některých příležitostech, ale častým přijímáním svátostí a konkrétními skutky duchovního a tělesného milosrdenství se z ní musí stát „habitus“ (trvalým postoj, stálé zaměření) našeho křesťanského jednání, propojeného s modlitbou a vnitřním životem. Takto se škapulíř stává znamením „smlouvy“ a vyjádřením vzájemného společenství mezi Marií a věřícími: prostřednictvím škapulíře se totiž uskutečňuje konkrétním způsobem odevzdání, ve kterém Ježíš na kříži dal Janovi - a v něm nám všem - Marii za Matku, a v němž milovaného apoštola a nás všechny odevzdal jí, a tak ji učinil naší duchovní Matkou.

6. Vynikajícím příkladem této mariánské spirituality, která člověka vnitřně přetváří a připodobňuje ho Kristu, prvorozenému z bratří, je svědectví svatosti a moudrosti mnoha karmelitánských světců a světic, kteří rostli ve stínu a pod ochranou této Matky. Také já už dlouho nosím na srdci karmelitánský škapulíř! Pro lásku, kterou chovám k této naší společné nebeské Matce, jejíž ochranu zakouším neustále, si přeji, aby tento mariánský rok pomohl všem karmelitánským řeholníkům a řeholnicím i zbožným věřícím, kteří k ní chovají synovskou úctu, růst v lásce k Marii a vyzařovat do světa

10) Srov. *Modlitba při vkládání škapulíře*, v „Obřadu žehnání a vkládání škapulíře“, schváleném Kongregací pro Božský kult a svátosti, 5. 1. 1996.

11) Srov. *Modlitba při vkládání škapulíře*, tamtéž.

přítomnost této Ženy mlčení a modlitby, nazývané Matkou milosrdenství, Matkou naděje a milosti.

S tímto přáním rád uděluji své apoštolské požehnání všem bratřím a sestrám, kontemplativním i činným, i všem laikům - mužům i ženám - celé karmelitánské rodiny, kteří tolik pracují mezi Božím lidem na šíření pravé úcty k Marii, Hvězdě mořské a Květu Karmelu!

Ve Vatikáně, 25. března 2001, Jan Pavel II
Z italského originálu přeložil P. Josef Jančář, O.Carm.

MARIA, IKONA NADĚJE Christopher O Donnell, OCarm

V apoštolském listu pro nové milénium (*Tertio millennio adveniente* z r.1994) papež vyjmenoval několik oblastí života církve, nad nimiž bychom měli zpytovat svědomí. Lze říci, že každá z nich zahrnuje důvody k pesimismu: ekumenismus, netolerance a násilí, náboženská lhostejnost, sekularismus a úpadek morálky, sociální spravedlnost, život z liturgie a z Písma svatého, charisma a úřad v životě církve, dialog se světem a s ostatními náboženstvími. Žádná z nich neskýtá skvělé perspektivy, natož se může vykazovat vynikajícími úspěchy (srov. TMA, 34-36). Přesto nás Svätý otec vyzývá, abychom byli církví naděje (odst. 46).

O naději slýcháme zřídka: vyučujeme o lásce, jak lásku přijímat a prokazovat; často zdůrazňujeme víru. Ale naděje bývá často zapomenutou ctností, spáčem, kterého je třeba v našem křesťanském vědomí probudit.

MARIA, IKONA NADĚJE

Maria se narodila do kultury naděje, mezi tzv. chudé Páně (anawim), jakými byli Alžběta a Zachariáš nebo starší proroci Simeon a Anna v chrámě. Zachariášovo kantikum dýchá spiritualitou naděje (srov. Lk 1, 68-79). Simeon byl zbožný muž, „vyhlízející potěšení Izraele“ (Lk 2,25). Anna promlouvala ke všem chudým v chrámě, „ke všem těm, kdo očekávali vykoupení Izraele“ (Lk 2,38). Jsou příkladem pravých Izraelitů, kteří doufají v Pána.

Chci mluvit o Marii jako o ikoně naděje. Ikona je posvátný obraz, jehož prostřednictvím se dostáváme do kontaktu se svatým. Maria je zdrojem naděje. V modlitbě z konce 11. století se církev modlí:

„Zdravas královno, živote, sladkosti a naděje naše!“ Podíváme se tedy na Mariin život a poslání, abychom pochopili, v čem spočívá naděje; vzhledneme k ní oslavené jakožto k naší matce, sestře, přítelkyni a průvodkyni, aby nás uvedla do hluboké zkušenosti naděje.

ČTYŘI OTÁZKY OHLEDNĚ NADĚJE

Musíme si ohledně naděje položit čtyři otázky. Při odpovídání na ně budeme hledět na Marii. Jedná se nám nyní o naději jako teologální ctnost, vlitou nám při křtu spolu s láskou a vírou. Otázky můžeme shrnout do čtyř slov: Kdo? Co? Proč? Jak?

1. Kdo má naději? Naděje je ctnost, která patří všem, kdo ještě nedosáhli toho, co potřebují. Naděje patří všem lidem na zemi a v jistém smyslu i těm v očištění. Začneme úvahou nad Zvěstováním: naše rozjímání o Marii musí začít právě tady a sem se musí neustále vracet. Bůh sliboval svému lidu vysvobození. Čekání bylo dlouhé, protože lidstvo se učilo jen pomalu, že spása přichází jenom od Hospodina. Vyvolený národ se učil skrze svá selhání, že má vkládat naději pouze v Hospodina. Hospodin se mohl k lidu přiblížit, až byli sformováni tzv. *anawim*. Sv. Bernard líčí, jak celé lidstvo čeká na Mariino ANO: „Slyšela jsi, Panno, že počneš a porodíš Syna. Slyšela jsi, že se to nestane prostřednictvím člověka, nýbrž prostřednictvím Ducha svatého. Anděl očekává odpověď. I my, ó Paní, očekáváme slovo slito-vání. Budeme vysvobozeni hned, budeš-li souhlasit. Proč se zdráháš? Proč se chvěješ? Věř, promluv a přijmi! Necht pokora nabere odvahu, ostýchavost důvěru. Otevři, blahoslavená Panno, srdce víře, ústa vyznání, lůno Stvořiteli. Hle, ten, po němž touží všechny národy, klepe venku na dveře.“ (2. čtení z Denní modlitby církve 20. prosince.) Církev je i dnes ve vážné potřebě. Každý z nás je slabý a potřebuje milost a Boží lásku. Maria říká ANO jménem církve i naším jménem a její ANO se stává modelem naší naděje.

2. V co máme naději? Laťka nemůže být posazena výše: doufáme v to, co je naprosto mimo naše možnosti a může nám být dáno jenom od Boha. Naděje se týká dobra, které postrádáme a které očekáváme v budoucnosti, kterého je obtížné dosáhnout, obtížné ale možné. Doufáme ve spasení, v obdržení Boží milosti, máme naději v odpuštění hříchů. Maria doufá ve spasení svého lidu, jak říká v Magnificat, „jak slíbil našim otcům“ (Lk 1,55).

3. Proč bychom měli mít naději? Základem naší naděje je Boží moc a Boží láska, jeho milosrdenství a věrnost. Všechno tohle je důležité.

Víme, že Bůh je všemohoucí. Ale naše naděje nemůže být založena pouze na tom, nýbrž na jeho vůli a jeho touhách, které jsou výrazem jeho lásky, milosrdenství a věrnosti. Svou naději tedy zakládáme nejen na tom, že nás Bůh může spasit, ale že on to také chce učinit; nejenže to slíbil, ale už také prokázal, že je svému zaslíbení věrný. Chudí Páně ve Starém zákoně stavěli svou naději na konkrétní zkušenosti. Modlitba Izraelitů je často oslavou velkých věcí minulosti, která vyústí v naléhavou prosbu a končí jako díkůčinění za očekávané požehnání.

Nejkrásnějším příkladem této naděje Izraele je Mariino Magnificat:

„...jeho milosrdenství od pokolení do pokolení
k těm, kdo se ho bojí.
Prokázal sílu svým ramenem,
rozptýlil ty, kdo v srdci smýšlejí pyšně;
vladaře svrhl z trůnu a ponížené povýšil,
hladové nasýtil dobrými věcmi
a bohaté poslal pryč s prázdnou.
Ujal se svého služebníka Izraele,
pamětliv svého milosrdenství,
jež slíbil našim otcům,
Abrahámovi a jeho potomkům navěky.“ (Lk 1,50-55)

Mariina naděje byla posílena andělem, který jí řekl, že její příbuzná pokročilého věku čeká dítě, a připomněl jí starozákonní text, že „u Boha není nic nemožné“ (Gen 18,14). Takže hlavním základem naděje je Boží moc, Boží láska, milosrdenství a věrnost. Druhou stránkou důvěry v Boha je vědomí naší slabosti. Maria říká, že Bůh „shlédl na svou nepatrnou služebnici“ (Lk 1,48). Slovo „nepatrná“ (*tapeinos*) je v originále velice silné, znamená stav ponížení, pokoření, téměř nemilosti. Maria ví, že sama o sobě je před Bohem ničím; nemá nic, co by nebylo Božím darem; nemůže dělat nic, jedině jeho mocí. Raduje se z této slabosti. Právě proto, že je tak nepatrná, tak slabá, tak bezmocná, protože nemá nic, může triumfálně tvrdit: „od této chvíle mne budou blahoslavovat všechna pokolení“ (Lk 1,48).

My jsme v minulosti mívali sklon oslavovat velikost a nádheru církve. První vatikánský koncil v roce 1870 například učil o církvi: „a navíc, Církev je sama sobě důvodem věrohodnosti, pro své úžasné rozšiřování se, pro svou vynikající svatost a nevyčerpatelnou plodnost ve všem dobrém díle, pro svou katolickou jednotu a nepřekonatelnou stabilitu.“ (Dei Filius,4, in DS 3013).

Je pravda, že církev je krásná a svatá, ale to není všechno: církev je rovněž slabá a hříšná, ve svých dětech je zdrojem skandálů. Díváme-li se na slávu církve, měli bychom být povzbuzeni k obdivu a díkyčinění. Ale nadějí církve není její síla, ale její slabost. A totéž platí v našich životech: pravou základnou naší naděje není naše křehká ctnost anebo dobré skutky: nejjistějším základem naděje je naše slabost. Krásně to vyjadřuje apoštol Pavel:

„... byl mi dán do těla osten, posel satanův, který mne sráží, abych se nepovyšoval. Kvůli tomu jsem třikrát volal k Pánu, aby mne toho zbavil, ale on mi řekl: Stačí, když máš mou milost; vždyť v slabosti se projeví má síla.“

A potom Pavel triumfálně prohlašuje:

„A tak se budu raději chlubit slabostmi, aby na mně spočinula moc Kristova. Proto rád přijímám slabost, urážky, útrapy, pronásledování a úzkosti pro Krista. Vždyť právě když jsem sláb, jsem silný.“ (2 Kor 12,7-10)

Tento dramatický text nám nabízí zcela nový způsob pohledu na sebe i na církev. Maria nás upozornila na pravý zdroj naší naděje: je to Boží moc - a její postoj pokory. Už v příběhu o Gedeonovi v sedmé kapitole knihy Soudců vidíme, že máme-li vlastní zdroje, Bůh nás nechá, ať si věci zařídíme sami. Samozřejmě, že selžeme. Pouze tehdy, když jsme opravdu slabí, nemáme-li vlastní zdroje a když svou slabost uznáme, jen tehdy můžeme spolehnout se cele na Pána.

Jsme tedy pozváni podívat se na církev novým pohledem. Namísto abychom se snažili zakrývat její slabost, měli bychom se jí spíše chlubit. Každé nové znamení její bezmoci, každý nový skandál, každý nové poznání neúspěchu by se měly stát základem naší naděje. Naše důvěra v budoucnost církve je založena na skutečnosti, že církev je postavena na Skále, na zaslíbení Kristově, že on bude vždycky s ní (Mt 28,20). Právě proto, že církev je slabá, můžeme jásat a vzývat Boží moc, aby ji zastínila.

A podobně i v našich životech: naše naděje stojí na pevném základě, jestliže konečně uznáme, že sami v sobě jsme bezmocní.

Převzato z časopisu Carmel in the World.

Vybrala a z angličtiny přeložila Katka Lachmanová.

Z DOPISŮ SV. TEREZIE Z AVILY (1)

Veronika Elisabeth Schmitt, O.C.D.

Dopisy jsou obzvláště bezprostředním přístupem k člověku, který je psal, protože vycházejí ze života. Tak je tomu také u dopisů sv. Terezie ze 16. století. Ty vyjadřují nesmírnou spontaneitu a živost. - Terezie je mistr v psaní dopisů. Zůstalo nám zachováno 440 jejích listů a v německém překladu jsou k dispozici ve dvousvazkovém díle o asi 1 200 stranách (Sämtliche Schriften der hl. Teresa von Jesus, Bd. III: Erster Teil, Bd. IV: Zweiter Teil, München: Kösel-Verlag, 3. Aufl. 1979/1980.) To je však jen zlomek toho, co Terezie skutečně napsala. Předpokládá se, že to bylo asi 15.000 dopisů.

„Je mi zatěžko vyjadřovat se krátce.“

Mnohokrát si Terezie stěžuje na břemeno korespondence, tak např. v jednom dopise P. Jeronýmu Graciánovi z r. 1576: „*Knihu o zakládání jsem psala mnohem raději než tento bezpočet dopisů, které málem k smrti unavují.*“ V posledních letech svého života potřebuje sekretářku, Annu od sv. Bartoloměje, aby ohromné množství dopisů zvládla. Je to nouzové řešení, s nímž se vyrovnává jen těžko: „*Bohužel si nemohu zvyknout na to, že nepíšu vlastní rukou,*“ doznává r. 1580 převorce v Seville, matce Marii od sv. Josefa.

Přes zátěž, kterou takto pocituje, přece Terezie dopisy píše a přijímá vášnivě ráda. Při její radosti z kontaktů a při její schopnosti komunikovat tomu není divu. V její době byl dopis jedinou možností kontaktu s člověkem, který nebyl v přímém dosahu. Díky své reformní a zakladatelské činnosti v řádu musela vyřizovat mnoho osobních a věcných záležitostí. Její dopisy přesto nikdy nejsou teoretickými pojednáními nebo systematicky promyšlenými výklady na duchovní témata. Píše prostě tak, jak to má v srdci. Proto jsou její listy tak sympatické. Vžívá se přitom velmi intenzívně do osoby toho, komu píše, cítí a trpí spolu s ním. Při čtení jejích dopisů je to jasně zřejmé. Mile působí její bystrý duch, schopnost „z hloubi“ porozumět situacím a lidem a přistupovat k nim nejen vážně, ale i s humorem.

Tak je pochopitelné, že píše ráda a nevyjadřuje se přitom vůbec krátce: „*Tak jako Vaší Důstojnosti připadá těžké být v dopisech rozvláčný, tak zase mně je zatěžko vyjádřit se krátce*“ (dopis P. Dominiku Bañezovi, 1574).

Terezie dokonale ovládá zdvořilostní formy své doby, umí však být právě tak zcela nekonvenční. Lze vycítit její náklonnost k lidem, se

kterými ji pojí přátelství, ale stejně i její averze, které vůbec neskrývá. Je ve svých dopisech naprosto lidská. To může být korekturou vůči všem pokušením a sklonům představovat ji vzosně jako nedostupnou světici.

„Dopisy po sobě nikdy nečtu.“

Terezie ví, že ji - už za jejího života - považují za světici. Vehementně se tomu brání, když píše otci Graciánovi: „*Neboť mě velice mrzí tak nesmyslná věc, kterou jsem musela několikrát vyslechnout tam, kde jste; říkalo se totiž, že Terezie od Ježíše je prý svatá.*“ Když se takto brání, nejde o žádné podceňování se. Terezie příliš dobře zná sebe samu, než aby propadala iluzím o vlastní dokonalosti. Jak opravdové toto sebehodnocení je, vidíme mezi jiným na tom, že své dopisy píše naprosto bez starosti o svou „svatost“. Vůbec nepošilhává po tom, že by její dopisy mohly být jednou uschovávány a zveřejňovány. Jinak by sotva dávala svému bratru Lorenzovi tuto radu: „*Nenamáhejte se přece tím, že budete dopisy, které mi píšete, pokaždé ještě pročítat; já ty své po sobě nikdy nečtu. Vypadnou-li některá písmena, tak je doplňte! Tak to dělám já zde s Vašimi listy. Člověk brzy pochopí, co chtěl ten druhý říct; to ostatní je jen ztráta času a nemá to smysl.*“ Přitom Terezie patří k nemnoha vzdělaným ženám své doby, které uměly číst a psát. To, že je tak rozšafná, neurčuje nějaká její naivita nebo nevědomost. Pro ni je podstatné porozumět. Na tom jí záleží. Terezie vstupuje při psaní do živého dialogu s adresátem. Oba, ona sama a člověk, kterému píše, nám při čtení živě vyvstávají před očima. Tak může psát jen ten, kdo umí být zcela přítomen a takto se setkat s druhým. Terezii a její dopisy činí tak oslovujícími její odzbrojující otevřenost a její opravdovost co do její vlastní osoby. Zároveň se umí velmi přesně ovládat a uchovávat si jemný cit pro hranice, které je nutno zachovat.

Terezie tu před námi vyvstává zcela lidsky. Chyba lávky, že by její dopisy byly pobožnická nebo světu odcizené. Jedná se v nich o koupích domů a majetku, právě tak jako o praktických věcech všedního dne. Tereziino psaní nevychází z hlavy, ale z jejího srdce. Podstatné je přitom to, co jí právě vnuká intuice. A tak jen poměrně zřídka narazíme na delší pasáže o duchovních tématech. Její dopisy nejsou duchovními texty kvůli jejich tematice samé, ale díky postavě, která skrze to vše vysvítá: Terezie jako osoba, která zcela uskutečnila úkol být člověkem a která je beze zbytku otevřená pro Boha a pro lidi. Jí se stále jedná o život, o „více“ života v ní i ve druhých. Proto se jí také přiči pečeti své dopisy znamením lebky; prosí svého bratra,

aby jí poslal vlastní pečtidlo, nesoucí symbol jména Páně, „*jehož obraz si přeji mít vyrytý ve mém srdci.*“

„Ještě nikdy bych dopis z Vaší ruky neroztrhala tak ráda jako tento.“

Tato věta vůbec nestojí v nějakém dopise adresovaném některé z jejích dcer v Karmelu, ale v listě vysoce postavené osobnosti církevního života: rektorovi Tovaryšstva Ježíšova v Avile, P. Gonzalovi Dávila. Ten je současně Tereziiným zpovědníkem. Jaká upřímnost mluví z těchto řádků! Terezie píše, jak cítí, ale také k tomu vysvětluje: „*Neboť ještě nejsem tak pokorná, abych mohla snést, že jsem pokládána za tak pyšnou. Vy byste ale neměl tolik odhalovat svoji pokoru na moje útraty.*“ Byla zasažena v bolestivém bodě. Pokoru - nezapomeňme: pravou pokoru - považuje za základ duchovního života. A nyní ji někdo - její zpovědník - v tomto rozhodujícím místě zasahuje. Nepodřídí se jednoduše, ale dokáže se dokonce prosazovat. Proto dopis končí nejen přímým doznáním její chyby, nýbrž konkrétním úmyslem polepšit se sdělovaným adresátovi: „*Chci se do budoucna polepšit a nepsat Vám už hned své první dojmy, protože mi to přichází draho. Kdybych Vás viděla dokonalého, mé pokušení přestane. Ať Vám Bůh udělí tuto milost, neboť On to dokáže! To je mé jediné přání.*“ Nenechává se zdolat, ale zůstává při tom, co poznala jako pokoru: „*Žít v pravdě*“ (6 H, X, 6.7). Tato pravda ji motivuje k tomu, aby chyby bližních prostě jen nepřikrývala pláštíkem bliženské lásky. Vidí je jasně a zřetelně a také to vyjadřuje. I tehdy, když je za to kárána. Její opravdovost a upřímnost nezná falešné ústupky, „aby byl klid.“ Říká, co poznává, a stojí si za tím. Zároveň vidí také svůj vlastní podíl na věci a doznává svoje selhání. Setkáváme se tu s konstruktivním zacházením s konflikty. K tomu je nutná schopnost vmyslet se do druhého a spolucítit s ním. Terezie nevidí jen své vlastní hledisko, ale i hledisko druhého, a pokouší se mu dát na srozuměnou, že také jeho hledisko není to jediné. Její pokora ji nesevadí k pobožnému hrbení se, které by už nepřipouštělo žádný vlastní názor. Terezie ukazuje zralou poslušnost, která ví o vlastním stanovisku, ale dokáže ho případně zrelativizovat a podřídí. K tomu je třeba odvahy a samostatnosti! S tímto kontrastem se u Terezie setkáváme stále znovu: na jedné straně projevuje silné sebevědomí; otci generálovi píše tato slova: „*Tím se budu muset utěšovat až do oné nekonečné věčnosti, kde Vaše Ctihodnost uvidí, za kolik mi vděčíte.*“ Na druhé straně zná i silné pochybnosti o sobě samé, jak ve vztahu k jejím zkušenostem, tak i vzhledem k jejím

rozhodnutím. Tak v dopise otci Ordenezovi čteme: „*Avšak stále se bojím, když mám v nějaké věci rozhodnout; protože pak si hned myslím, jako by všechno bylo ztraceno.*“ Tato vnitřní polarita charakterizuje její osobnost a propůjčuje jí onu dynamiku, která ji činí tak živou. Ona osobně jistě nesnášela tyto protiklady vždy lehce.

„Proste Boha, aby ze mě udělal opravdovou řeholnici karmelského řádu.“

Dopisy jsou pro Terezii rozhovorem. Očekává na své slovo odpověď. Mnozí v její době si korespondence s ní cenili. Avšak mezi bratry vlastního řádu je několik takových, od nichž na své dopisy nedostává odpověď. Jsou to pater Antonio, jeden z obou prvních karmelitánů reformy, a pater Mariano, který měl velmi dobré vztahy ke španělskému dvoru. Oba o sobě nechávají vědět málo, respektive vůbec nic. Tak Terezie v jednom dopise převorce v Seville, matce Marii, píše: „*Otci Antonínovi od Ježíše a otci Marianovi se poroučím s poznámkou, že já teď také chci usilovat o dokonalost, které oni už dosáhli, totiž nepsát.*“ Tady nacházíme jeden rys, pro Terezii typický: umí sdělit pravdu s humorem. Tak se jí daří usměrňovat, aniž by zraňovala ironií nebo moralizovala. Tento humor ukazuje velikost jejího ducha, šíří jejího srdce a schopnost zasmát se sama sobě. Zvládá život, jehož těžké stránky je jí dáno zřetelně pocítit, se značnou dávkou veselosti. A ta veselost je charakteristickým prvkem, který je dodnes v jejích klášterích živý. Projevuje se zvláště v každodenních rekreacích, kde se sestry mohou srdečně smát. Svatost postavenou na melancholii Terezie nemilovala.

Terezii humor působí tak blahodárně, protože (ona) nahlíží s humorem také samu sebe. Roku 1576, čtyřicet let po svém vstupu do řádu, čtrnáct let po založení prvního reformního kláštera, píše otci Graciánovi: „*Proste Boha, aby ze mě udělal opravdovou řeholnici karmelského řádu, vždyť lépe pozdě než vůbec.*“ To jsou slova reformátorky a zakladatelky řádu! A tato slova jsou myšlena vážně. Terezie o sobě ví, že je stále znovu na začátku, a je k sobě příliš poctivá, než aby neviděla, že je před ní ještě kus cesty. „*Jedna věc, která mě tady (v Seville) uspokojuje a měla by ještě víc, je to, že tu nejsem jako tam vystavena zdání svatosti! To mi dopřává žít a jednat, aniž bych se musela bát, že jednoho dne se tento vzdušný zámek nade mnou zřítí.*“ Nejen pater Gracián, ale celý řád po staletí nacházel v Terezii „*vynikající pomoc v tak ubohém stvoření, jako jsem já.*“

Terezie se s námi ve svých dopisech setkává zcela bezprostředně a spontánně, tak jako ji mohli zažít její současníci. Můžeme na ní

objevovat stále nové stránky a zjišťovat, že ji nemůžeme zařadit do žádného schématu. Terezie je mnohostranná a právě taková má dar své bohaté vědění a zkušenost vyjádřit slovem.

Psaní dopisů se dnes, v době rozmanitých komunikačních možností, stalo spíše řídkým jevem. Skrývá však v sobě poklady, které jsou drahocenné - v tomto případě nejen pro tehdejší adresáty.

*Převzato z časopisu Karmelimpulse, ročník 10, 2000/I, str. 5 - 9.
Z němčiny přeložila sestra M. Petra od Zmrtvýchvstalého, OCD.*

Modlitba nábožná k nehlavnější Panně Marii z Horů Karmelu

**Zdrávaj Marja Ozdobo Horů Karmelu,
tebe jedině po Bohu prosím,
nepohrdeš se mnou
neodháněj mne od nešvětější Dváře tvé,
nepatří na mé Provinění,
můjbrž rozpomeň se,
že já v Počtu Bratrův a Sester tvých se počítám,
ačkoliv nehodně tvůj svatý Škapulíř noším,
který jsi ty sama gménovála
Znamení tvého Bratrstva,
Znamení Spasení,
v Nebezpečnostej svazek Pokoje a Porovnání věčného,
neméně popřeg milostivě,
abych mne
ten svatý Škapulíř byl znamení věčného spasení,
Svazek Pokoje
mezi tvým nehmilejší Synáčkem
a mnou hříšnou Duší,
a já vždycky odevšeho zleho
gaf v Životě, tak při Smrti
zbaiven(na) býti mohl(la),
Amen.**

*(Z mariánského officia, které pro Bratrstvo svatého karmelitánského
škapulíře vydal v roce 1771 v Praze
karmelitán P. Tiburtius a S. Thaddaeo.)*

OBRÁZEK UKŘIŽOVANÉHO. Ježíšovo „Žízním“ a jeho ozvěna v Terezčině srdci

Katka Lachmanová

Před časem jsme se na stránkách Karmelu zabývali tzv. „milostí Vánoc“ v životě svaté Terezie od Dítěte Ježíše, (Viz Karmel 3/2000, str. 6 a násl.) tj. milostí jejího druhého obrácení a vnitřní proměny, která jí umožnila vyjít ze sebe, otevřít se lásce a začít milovat Boha i lidi úplně novým způsobem. Není divu, že bezprostředně za touto milostí následovalo v „příběhu její duše“ probuzení apoštolského ducha, velké touhy po záchraně duší, která se vtělila do intenzivní přímluvné modlitby za ty, kdo Boha neznají.

Terezii je teprve čtrnáct let, ještě není na Karmelu. Pán jí ale posílá několik impulsů, které ji mocně motivují k přímluvné modlitbě, jež se brzy stane hlavním posláním jejího zasvěceného života. O jedné neděli v červenci 1887 se v kostele zahledí na malý obrázek Ukřižovaného a dostane se jí vnitřní milosti, jejíž účinek daleko přesahuje vnější banální příčinu. Terezie o tom vypráví:

„Byla jsem hluboce zasažena pohledem na krev, která kanula z jedné jeho božské ruky. Projela mnou velká bolest při pomyšlení, že tato krev padá na zem a nikdo si nepospíší ji sebrat. Předsevzala jsem si, že budu v duchu prodlévat pod křížem a zachycovat božskou rosou, která z něho stéká. Pochopila jsem, že ji pak budu muset rozlévat na duše... Ježíšův výkřik na kříži také ustavičně zazníval v mém srdci: „Žízním!“ Tato slova ve mně rozněcovala neznámý a palčivý žár... Chtěla jsem dávat pít svému Milému, a sama jsem se cítila stravována žízní po duších...“ (AS, str. 96-97.)

Především nás překvapí biblická čistota symboliky, jakou tu Terezie používá, která je na hony vzdálená běžnému pojetí přímluvné modlitby v její době jako „pokání za spásu duší“. Pro Terezii nejsou těžištěm přímluvné modlitby její asketické výkony, vlastní oběti a zásluhy; podstatné je přijmout ve víře spásenosné dílo Kristovo a – opět vírou – je svolávat na všechny lidi, kteří se mu ještě neotevřeli. Je třeba s vírou „zachycovat“ vzácnou Kristovu krev a „skrápět“ jí lidstvo jako životodárnou rosou. Jinými slovy, „zásluhy nespočívají v tom mnoho dávat, ale spíše v umění mnoho přijímat, mnoho milovat“, jak píše jednou Celině. (Srov. dopis č. 142.) Jak spásenosná vůle (touha spasit všechny lidi), tak i jediný spasitelný lék vyvěrají totiž z milosrdného srdce Kristova. Terezie si nehraje na spasitele, vůči

nikomu. Její krásně biblické pojetí milosti vyvstane ještě silněji, když později k obrázku Ukřižovaného připiše několik citací Písma, které ji v tomto kontextu oslovily.

Výklad biblických citací kolem Ukřižovaného

Terezie používá Písmo svaté s velkou svobodou, na první pohled se zdá, že vybrala a propojila úryvky z Nového zákona, které nemají mnoho společného. Avšak volba citátů musela být vedena Duchem svatým, protože jejich spojení dává vyniknout slovům Písma v novém světle, otvírá nám netušené hloubky.

Nahoru nad obrázek Terezie napsala Kristovo zvolání na kříži: „Žízním“ (J 19,28) a připojila Ježíšovu prosbu k Samarijance u studny: „Dej mi napít!“ (J 4,7). Dole pod obrázkem se nachází Petrovo vyznání lásky vůči Pánu, které se událo, jak víme, v poněkud dramatickém kontextu jejich setkání po vzkříšení (a tedy po nedávném Petrově zapření a opuštění Krista při jeho utrpení a ukřižování): „Pane, ty víš, že tě miluji“ (J 21,15). Proto zde na vyznání lásky plynule navazuje také kající modlitba celníka v chrámu: „...ale smiluj se nade mnou, hříšným!“ (Lk 18,13)

Svisle po obou okrajích obrázku pokračuje s vynechávkami Kristův dialog s ženou u studny. Vlevo čteme: „Kdybys znala Boží dar a kdo je ten, kdo ti říká: ‘Dej mi napít!’, požádala bys ty jeho, a on by ti dal vodu živou. (...) Kdokoli... se napije vody, kterou mu dám já, nebude žíznit navěky.“ A na pravém okraji text pokračuje: „...a tato voda, kterou mu dám já, stane se v něm pramenem, vyvěrajícím k životu věčnému“ (J 4,14).

Pokusme se teď trochu nahlédnout do vnitřní logiky těchto biblických výroků a událostí. Vertikální souvislost (citátů horního a dolního okraje) vysvětluje poměrně jasně. Kristovou žízni Terezie rozumí vždycky „žízeň po spáse duší“, (Srov. úvodní citace, AS, str. 97.) jinými slovy Kristovu „žízeň lásky“, neboli touhu najít duše, které pochopí jeho lásku, nechají se jím milovat a budou jeho lásku opětovat.

V básni „Andělé u Ježíšových jeslí“ vkládá Terezie božskému Dítěti do úst toto vyznání: „Žízním po tom, abych se mohl darovat duším, ale je tolik malátných srdcí; předej jim svůj oheň, serafíne, a přitáhni je svými písněmi.“ V úvodní části dopisu své rodné sestře Marii od Nejsvětějšího srdce (Dopis, který je vlastně centrální a snad nejhutnější částí Autobiografických spisů. Terezie v něm shrnuje svou „malou cestu“.) Terezie vysvětluje: „On nepotřebuje naše skutky, nýbrž jen naši lásku. Tentýž Bůh, který prohlašuje, že nám nepotřebuje říkat, má-li hlad (Srov. Ž 50: „Kdybych měl hlad, neřeknu si tobě, mně patří svět se vším, co je na něm... Přines Bohu obětí díky a plň svoje sliby Nejvyššímu.“), nebál se žebrať u Samařanky o trochu vody. Měl žízeň... Ale když říkal: „Dej mi napít,“ dožadoval se Stvořitel vesmíru lásky svého ubohého tvora. Žíznil po lásce!... Cítím to víc než jindy, Ježíš žízní, setkává se jen s nevděčnými a lhostejnými. Bohužel, ...nalézá jen málo srdcí, která se mu bezvýhradně odevzdávají, která chápou celou něhu jeho nekonečné lásky!“ (AS, str. 182-183.)

Žízeň lásky a žízeň po duších je pro Terezii jedno a totéž, a to i když hovoří o své vlastní žizni. Její žízeň totiž pochází od Krista, je jeho darem; dalo by se říci, že jde o hluboké souznění s jeho srdcem plným milosrdenství. Zanedlouho Terezie prožije mocné vyslyšení svých modliteb v podobě obrácení vraha Pranziniho, který v poslední chvíli na popravišti uchopí kříž a políbí Kristovy svaté rány. Pro Terezii je toto gesto velkým znamením, že nedávná duchovní intuice před obrázkem Ukřižovaného byla správná a že žízeň, kterou pocituje v srdci, je skutečně podílem na žizni Ježíšova srdce:

„Což nevznikla v mém srdci žízeň po duších právě při pohledu na Ježíšovy rány, když jsem viděla stékat jeho božskou krev? Chtěla jsem dávat duším pít tuto neposkvřenou krev, která je měla očistit od všech poskvrn, a rty mého 'prvního dítěte' se přitiskly na svaté rány!!!... Od této jedinečné milosti vzrůstala má touha po zachraňování duší každým dnem, zdálo se mi, že slyším Ježíše, jak mi říká jako Samařance: 'Dej mi napít!' Byla to opravdová výměna lásky; duším jsem dávala Ježíšovu krev a Ježíšovi jsem obětovala tyto duše, osvězené jeho božskou rosou.“ (AS, str. 98.)

Na Ježíšovu žízeň tedy existuje jediná odpověď, vyznání lásky: „Pane, ty víš, že tě miluji...!“ Ovšem ne náhodou nám Terezie tímto výrokem připomíná epizodu zjevení vzkříšeného Ježíše na břehu Tiberiánského jezera, kdy se znovu projevil jako všemohoucí Pán skrze zázračný rybolov. Zázračný rybolov v sobě totiž skrývá dvojí symbol:

1) Připomíná Terezii milost Vánoc 1886, kdy po deseti letech úsilí a souběžného poznávání vlastní bezmocnosti prožila Boží zásah, který ji podstatně proměnil: „Ježíš vykonal v jediném okamžiku dílo, které jsem nedokázala za deset let, a spokojil se jen s mou dobrou vůlí,“ napsala Terezie.

2) Její osobní zkušenost, potvrzená Božím slovem o zázračném rybolovu, jí dává odvalu doufat nejen pro ni samou, ale také pro druhé, kdo potřebují prožít zásah Boží moci. Tím se stává „rybářem lidí“, i když si je vědoma, že v podstatě tím Rybářem zůstává Ježíš. On garantuje hojnost rybolovu: „Ke mně byl Ježíš ještě milosrdnější než k učedníkům, sám uchopil síť, vrhl ji a vytáhl plnou ryb...“ (AS, str. 96.)

Konečně ne náhodou vyznání lásky, kterým tu Terezie odpovídá na Ježíšovu žízeň, je právě vyznání Petrovo, které následovalo po trojí Ježíšově otázce a po trojím Petrově zapření! Proto Terezie rychle připojuje celníkovu „smiluj se nade mnou hříšným“. Evidentně chce zdůraznit velikánskou disproporci mezi Ježíšovým nárokem a možnostmi slabého a hříšného člověka (jemuž přitom nechybí dobrá vůle). Jistě nám to připomíná podobnou „disproporci“, která vyvstala při setkání Ježíše se Samařankou: „Jak ty jako Žid můžeš chtít ode mne Samařanky, abych ti dala napít?“ Kdybychom odložili mluvu podobností, mohli bychom asi myšlenku Terezie vyjádřit takto: „Jak je možné, že ty, Všemohoucí Bůh, chceš napít ode mne, která jsem jen ubohá hříšnice, jako všichni ostatní závislá jedině na tvém milosrdenství; která nejsem schopna milovat tak, jak miluješ ty?“

Terezie vidí rozluštění hádanky v onom „Božím daru“, který Ježíš slibuje, neboli ve světle Ježíšových slov k Samařance. Ta tvoří na obrázku jakoby most nad propastí mezi výroky horního a dolního okraje: „Kdybys znala Boží dar a věděla, kdo je ten, kdo ti říká, abys mu dala napít, požádala bys ty jeho...“ (J 4,10). Nedlouho před svou smrtí se Terezie vyjadřuje zcela jasně:

„Ty víš, můj Bože, že jsem nikdy netoužila po ničem než tě milovat... Tvá láska mě předcházela od mého dětství, rostla se mnou, a teď je to propast, jejíž hloubku nemohu dohlédnout... Můj Ježíši, má láska se vrhá k tobě, chtěla by naplnit propast, která ji vábí, ale běda! Není to ani kapka rosy, ztracená v oceánu!... Abych tě mohla milovat jako

mne miluješ ty, musím si přivlastnit tvou vlastní lásku, teprve potom najdu odpočinutí.“ (AS, str. 246-247.)

Z meditace nad obrázkem Ukřižovaného (s Marií Magdalénou u paty kříže) vyplývá jasně, že přímluvcem u Boha nemyslí Terezie „spravedlivého“, který svými zásluhami splácí dluhy hříšníků kolem. Proto se Terezie také vůbec nezabývá zkoumáním, je-li její modlitba hodná či nehodná, mocná či slabá. Opírá se totiž výlučně o nekonečné Boží milosrdenství a o zásluhy toho, který položil život za nás za všechny: „...vždyť obětuje Otcí na nebesích ne naše zásluhy, ale zásluhy našeho Ženicha, jež jsou i našimi zásluhami...“, píše jednou Celině. (Dopis č. 129.) Jde ostatně o čistě biblický postoj, protože v tomto duchu volali k Hospodinu už starozákonní proroci: „Vždyť ne pro své spravedlivé činy ti předkládáme prosby o smilování, ale pro tvé velké slitování“ (Dn 9,18).

ZE ZJEVENÍ JULIÁNY Z NORWICHE

(Trochu jsem váhal s uveřejněním tohoto textu na stránkách našeho časopisu. Protože Juliána z Norwiche nebyla karmelitkou. (Žila na přelomu 14. a 15. století v ústraní při jednom kostele v Norwichi v Anglii.) Také mám stále na paměti zdrženlivost, kterou radí svatý Jan od Kříže vůči soukromým zjevením či viděním nebo dokonce vůči jejich zaznamenávání.

Ale vrtalo mi hlavou: Katka by přece nepřekládala a nenabízela nám něco, co by za pozornost nestálo. A tak jsem se k textu Juliány z Norwiche vrátil ještě znovu, pozorněji. A vyhledal jsem si také malou knížku Moudrost Juliány z Norwiche, kterou vydalo Karmelitánské nakladatelství v roce 1997. A zasažen duchem těchto textů předkládám následující úryvek i Vám všem. Na vysvětlenou – P. Gorazd.)

„Byla jsem ještě vzhůru, když Pán otevřel můj duchovní zrak a ukázal mi uprostřed mého srdce mou duši. Viděla jsem svou duši tak prostornou, jako by byla královstvím, jakoby byla krásným městem.

Uprostřed tohoto města sedí náš Pán Ježíš, pravý Bůh a pravý člověk, vzhledný a vysoký, úctyhodný, největší Pán. A viděla jsem ho v nádhře, zahrnutého počtami. Sedí v duši vzpřímeně, v pokoji a spočinutí, a přitom vládne a střeží nebesa a zemi a všechno co je. Lidství i božství tu pokojně sedí, a božství vládne a bdí nade vším, bez jakýchkoliv nástrojů nebo úsilí. A moje duše je požehnaně obsazena božstvím: nejvyšší mocí, nejvyšší moudrostí a nejvyšší dobrotou.

Místo, které Ježíš zaujme v naší duši, už nikdy neuprázdní, protože v nás je jeho nejvládnější domov a moci tam přebývat je pro Něj největším potěšením. Byl to útěšný pohled, plný pokoje, protože je tomu vpravdě tak, navěky věků. (.)

A poté, co jsem to s velkou pozorností kontemplovala, náš Pán mi velice pokorně zjevil slova (bez hlasu a aniž by pohnul rty, jako už dříve), a řekl velmi vážně: *Věz dobře, že co jsi dnes viděla, nebyla žádná halucinace; přijmi to a věř tomu a pevně se toho drž, a nic nad tebou nezvítězí.*

Tato poslední slova mi byla řečena proto, aby mne naučila dokonalé jistotě, že je to náš Pán Ježíš, kdo mi to všechno zjevil.

Nic nad tebou nezvítězí. A tato lekce a toto pravdivé posílení se týkají obecně všech mých spolukřesťanů, jak už jsem řekla, a taková je vůle Boží.

A tato slova: *Nic nad tebou nezvítězí*, byla řečena velmi důrazně a mocně, abych měla jistotu a sílu v každém protivenství, které může přijít. On neřekl: Neprožiješ už žádný útok, nebudeš přetížena prací, nepoznáš znepokojení, ale řekl: *Nic nad tebou nezvítězí.*

Bůh chce, abychom těmto slovům věnovali pozornost, a abychom byli vždycky silní v naší jistotě, ať už uprostřed pohody (blahobytu) nebo uprostřed béd, protože On nás miluje a má v nás zalíbení, a tak chce, abychom i my měli zalíbení v Něm a mocně Mu důvěřovali, a všechno bude dobré.

A brzy nato se všechno zakrylo a už jsem neviděla nic."

(Z knihy Julian of Norwich: Showings (ch. 22, short text).

Paulist Press, 1978.)

Z angličtiny přeložila Katka Lachmanová.

BOŽÍ TULAČKA

(anotace)

S. Terezie Brichtová, O.P.

Marcelle Auclairová, *Životopis Terezie z Avily.*

Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2000, 455 stran.

„Boží tulačka.“ Tak nazval Svatý otec Jan Pavel II. svatou Terezii z Avily při své návštěvě ve Španělsku v r. 1982.

My jsme se nyní dočkali možnosti českého vydání jejího životopisu od Marcelle Auclairové, který byl už přeložen do několika jazyků a došel svrchovaného uznání předních osobností světové literatury.

Čím se liší tato kniha od vlastního životopisu svaté Terezie, který vyšel již r. 1991 v Nakladatelství tiskárny Vimperk? Autorka nám předvádí obraz Španělska ze 16. století, z doby velkých zámořských výbojů, a především situaci za 100 let po objevení Ameriky, které mělo tak mocný dopad na celý hospodářský, kulturní a náboženský život země dobyvatelů. Na základě spolehlivých historických pramenů (kniha je vybavena množstvím poznámek a odkazů) líčí spisovatelka vnitřní vývoj krásné a duchaplné dívky, která „popletla hlavu každému, kdo se k ní přiblížil“, v mimořádnou ženu, velkou reformátorku, jež dokázala za okolností, naprosto nepříznivých

veřejnému uplatnění ženského živlu, ovlivnit celou španělskou společnost a získat si autoritu jak v kruzích církevních, tak světských.

Její autorita byla především autoritou svěťice, která zjevně čerpala z hlubokého sjednocení s Kristem, každý svůj krok usměrňovala podle jeho vedení a na jeho nejmenší pokyn vynakládala do krajnosti své chatrné síly pro uskutečňování díla reformy svého řádu a zakládání klášterů.

Kniha Marcelle Auclairové se čte jako napínavý román, a přitom jsou do ní mistrně zabudovány všechny spisy španělské mystičky, včetně její bohaté korespondence. Máme před očima rámec a okolnosti, v jakých vznikaly. Jsme dojatí, když vidíme, jak píše do pozdní noci na kamenném podstavci, vsedě na zemi, ve svitu čadící lampičky, díla, která přetrvala věky! (Jaké trvání budou mít naše literární výtvořky produkované na počítačích při zářivkách a při všemožné moderní technice?) Neméně nás dojmá, když čteme, jak i po těžce vybojovaném vítězství - rozdělení bosých a nereformovaných karmelitánů na dvě samostatné provincie - musí Matka čelit na konci svého života často i nepochopení od těch, které sama vychovala, i ústupkům od ideálu. Jak hluboce ji muselo zasáhnout, když jí např. ve valladolidském klášteře řekla převorka při loučení: „Jděte! A už se sem nevracejte!“ Nebo když ji po vyčerpávající cestě v Medině del Campo převorka ani nepozvala k jídlu do refektáře. Snad byly takové chvíle vyvrcholením její trnité cesty, daní, kterou platilo její mateřské srdce za úspěch jejího životního díla!

Kromě „Matky zakladatelky“ jsou v této knize znamenitě vylíčeny a charakterizovány i jiné postavy, nerozlučně spjaté s jejím životem a dílem: svatý Jan od Kříže, Jeroným Gracian od Matky Boží aj. Obzvláště zajímavý je vztah mezi Mystickým učitelem a Terezií, který by zasloužil zvláštní pojednání. Z pohledu psychologického krásná ukázka nejušlechtlejší sublimace lidských citů!

Českého čtenáře bude asi poněkud rušit skloňování vlastních jmen. Autorka nedůsledně uvádí osobní jména hned v originále, hned ve francouzském znění, a v překladu jsme se snažili tento způsob zachovat. Z toho pak vznikají při skloňování podivné tvary - Franciscovi, Dona Lorenza apod. Snad by bylo bývalo lépe vlastní jména počesťit. Také citáty českých překladů Tereziiných spisů, které byly vydány už před lety, vypadají někdy zastarale. Přesto se kniha vyznačuje poutavým, barvitým slohem, který si nijak nezadá s živým a svérázným slohem samotné učitelky církve. Tedy dílo nejvýš vhodné pro poučení i pro příjemné osvěžení.

KARMEL - časopis pro duchovní život

Vydává Českomoravská generální delegatura řádu karmelitánů v Kostelním Vydří.

Odpovědný redaktor P. Gorazd Cetkovský O.Carm.

ISSN - KARMEL 1210 - 499X

Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou s. p., ředitelstvím odštěpného závodu Jižní Čechy v Českých Budějovicích, j. zn.: P - 1911 / 97 ze dne 9. dubna 1997.